

Iulia-Maria TICĂRĂU
(Universitatea „Lucian Blaga”
din Sibiu) | **Înglobarea culturii „trăite”
la cursurile de limbă din domeniul
RLS – o perspectivă integratoare**

Abstract: (Embedding “Lived” Culture into Language Courses in the Field of RLS – An Integrative Perspective) The Romanian Language Preparatory Program is a clear example of the meeting of different cultures, a context in which the teaching and learning process is not only about the acquisition of language concepts, but also about understanding the cultural variety, but, at the same time, about the integration of the foreign students in Romanian society. Although the tendency is to separate language from culture in the teaching of Romanian as a foreign language, this fact is not possible, because these two phenomena cannot be separated. In this article we aim to highlight and exemplify teaching methods that could help teachers to integrate the elements of culture in language subjects, not only in courses that are specifically dedicated to this field. We will highlight how culture can be integrated into language courses using the didactic experience from the practical course “Writing and Composition” that I teach at the Faculty of Letters and Arts (LBUS). In the field of RLS, the culture is taught from a scientific point of view, but there is also a great need to present and highlight the lived culture that emerges from the conduct of Romanians, an aspect pointed out and detailed by Elena Platon in the article “Culture – Dessert or Ingredient in the Field of the Romanian Language as Foreign Language”.

Keywords: *cultural variety, culture, Romanian as a foreign language, foreign students, integration.*

Rezumat: Programul Pregătitor de Limba Română reprezintă un exemplu clar de întâlnire a diferitelor culturi, un context în care procesul de predare și de învățare nu ține doar de însușirea noțiunilor de limbă, ci și de înțelegerea varietății culturale, dar, în același timp, și de integrarea studenților străini în societatea românească. Deși tendința este de a separa limba de cultură în predarea limbii române ca limbă străină, acest fapt nu este posibil, deoarece aceste două fenomene nu pot fi scindate. În acest articol ne propunem să evidențiem și să exemplificăm metode de predare care ar putea ajuta profesorii să integreze elementele de cultură și la disciplinele ce țin de limbă, nu doar la cursurile dedicate special acestui domeniu. Vom evidenția modul în care cultura poate fi integrată la cursurile de limbă folosind ca suport experiența didactică din cadrul cursului practic „Redactări și compoziție” pe care îl predau în cadrul Facultății de Litere și Arte (ULBS). În domeniul RLS, cultura predată este științifică, dar este foarte mare nevoie și de prezentarea și scoaterea în evidență a culturii „trăite” care reiese din conduita românilor, aspect punctat și detaliat de Elena Platon în articolul „Cultura – desert sau ingredient în câmpul limbii române ca limbă străină”.

Cuvinte-cheie: *varietate culturală, cultură, româna ca limbă străină, studenți străini, integrare.*

Studenții străini care aleg să-și continue parcursul academic în România trebuie să urmeze mai întâi Programul Pregătitor de Limba Română. Sub această cupolă, culturi diferite vin în contact nu doar între ele, ci și cu cultura românească. În cursurile

acestui program sunt integrate activități didactice menite să-i ajute pe studenți să-și însușească optim un vocabular cât mai vast legat atât de activitățile cotidiene, cât și un vocabular specializat, menit să-i ajute în parcursul academic pe care îl vor urma ulterior. Scopul acestui articol este de a scoate în evidență necesitatea integrării culturii „trăite” la toate cursurile din cadrul acestui program, deoarece, așa cum remarcă și Elena Platon, cultura predată studenților străini este cea „înaltă”, fiind net delimitată de cursurile de limbă. De asemenea, propunem ca pârghii exemple concrete pe care le putem folosi pentru a atinge acest obiectiv și metode didactice canalizate în oferirea unei perspective integratoare a culturii.

Irina Budrina dă următoarea definiție culturii:

„cultura este ca vântul din spate pe o pistă de biciclete. Observăm vântul doar atunci când schimbăm direcția și simțim, dintr-o dată, că vântul merge împotriva noastră. Nu suntem conștienți de cultura noastră până când întâlnim ceva diferit, o luăm de-a gata pentru ceea ce a fost până atunci.” (Budrina 2019, 52).

Studenții străini care vin în România pentru studii universitare dau piept nu doar cu dificultățile de a învăța o limbă străină, ci și cu adaptarea la o nouă realitate culturală prezentă la diferite niveluri: educațional, social sau chiar culinar. Încă de la începutul procesului de predare, fără a fi sesizabilă sau fără a băga de seamă, cultura românească, cea trăită, este prezentă în actul didactic în toate disciplinele predate, într-un grad mai mare sau mai mic, nu doar la cursurile dedicate exclusiv culturii și civilizației românești.

Vom numi Programul Pregătitor de Limbă Română un microgrup multicultural. Pentru o mai bună înțelegere a modului în care oamenii se raportează la comunitatea din care fac parte este necesară definirea conceptului de „simțul comunității” care:

„este un aspect vital al vieții comunitare și oferă un mecanism prin care indivizii pot obține un sentiment de apartenență, influență, împlinirea nevoilor și conexiune emoțională. Cu toate acestea, stabilirea unui sentiment de comunitate este adesea bazată pe presupunerea că indivizii sunt similari între ei. Într-adevăr, rezultatele cercetării converg în jurul noțiunii că indivizii percep un sentiment mai puternic de comunitate în grupuri omogene. În timp ce acest conflict poate fi privit ca fiind problematic, sugerăm că poate fi abordat în mod constructiv ca o dialectică comunitate-diversitate care este o tensiune inerentă în societățile multiculturale.” (Townley 2011, 82).

Acceptarea și înțelegerea diversității culturale din cadrul acestui microgrup multicultural este primul pas către crearea și consolidarea de legături care converg către apariția sentimentului de apartenență în cadrul comunității academice românești. De aceea, suntem de acord cu afirmația făcută de Nicoleta Neșu, care relevă importanța componentei culturale în achiziția unei limbi străine:

„în primul rând, cred că suntem cu toții de acord că a ști să vorbești o limbă presupune competență elocuțională, competență idiomătică și competență expresivă (în termenii lingvisticii integrale), adică înseamnă nu doar competență lingvistică, comunicativă, ci și competență culturală care le cuprinde pe celelalte – concret, nu înseamnă doar cunoștințe de fonetică, lexic, gramatică (morfologie, sintaxă) ci și cunoașterea funcționării în sistem cultural a respectivei limbi.” (Neșu 2022, 219).

Elena Platon punctează faptul că în majoritatea universităților românești în care există Programul Pregătitor de Limba Română există o delimitare clară între cursurile de limbă și cele dedicate culturii care reiese din planurile de învățământ dedicate studenților străini, acestea fiind predate separat, motiv pentru care, în articolul menționat anterior, explică scopul prezentării și analizării culturii din punct de vedere metaforic:

„obiectivul nostru este unul cât se poate de modest: alegând două metafore conceptuale aparținând registrului culinar, cultura ca desert și cultura ca ingredient, intenționăm să circumscriem, în interiorul acestei sfere semantice aparent nemărginite câteva aspecte relevante pentru domeniul predării limbilor, cu scopul de a defini două modalități fundamentale de abordare a culturii în câmpul didacticii limbilor, respectiv al limbii române ca limbă străină (RLS)” (Platon 2022, 12).

Având ca punct de plecare cursurile din Planul de învățământ dedicate studenților străini care învață limba română ca limbă străină, Elena Platon dezvăluie necesitatea integrării culturii în actul de predare la toate cursurile, insistând asupra faptului că, la momentul actual, cultura este lăsată deoparte, nefiind un element constitutiv în învățarea limbii române ca limbă străină.

Mai mult, reliefează cercetătoarea,

„în acest tip de predare a culturii recunoscute instituțional, accentul cade, așadar, pe cultura-țintă, cultura străinului fiind ignorată cu desăvârșire sau, cel puțin, marginalizată, urmărindu-se un soi de «autohtonizare» a străinului” (Platon 2022, 18),

adică vorbim de o perspectivă bazată pe etnocentrism. Perspectiva dinamică din domeniul științelor antropologice schimbă modul de a percepe cultura din punct de vedere esențialist:

„ca urmare a acestei noi poziționări, contactul intercultural nu mai poate fi înțeles ca o interacțiune dintre două blocuri culturale, ci, mai cu seamă, ca o întâlnire a unor indivizi care creează în permanență cultura, o manipulează, o interpretează și o transformă, variind, astfel, la infinit formele pe care aceasta le poate îmbrăca” (Platon 2022, 19).

Elena Platon propune ca variantă de implementare a lexiculturemelor la cursurile de limba română pentru străini două etape: alcătuirea unei liste și folosirea acestora în procesul de predare în funcție de nivel și propunerea de activități bazate pe exerciții culturale menite să ușureze comunicarea interculturală, activități bazate pe diferențele și asemănările dintre culturi (cultura-sursă și cultura-țintă). Un exemplu de bază care este predat la nivel A1 atunci când studenții străini învață salutul în limba română este *sărut-mâna*. Această formulă de salut poate fi prezentată în următorul mod:

„vom explica cine folosește această formulă de salut și cui o adresează (copiii în relație cu adulții (femei sau bărbați), bărbații, în relație cu femeile, ..., în ce împrejurări, ce gest însoțește – sau nu – această formulă de salut etc.” (Platon 2022, 23).

Explicațiile oferite de profesor oferă studenților străini, în cazul structurilor încărcate cu semnificații culturale, un vehicul prin care aceștia pătrund conștient în modul de a comunica al românilor. În acest fel, studenții pot sesiza asemănări și deosebiri din punct de vedere lingvistic și cultural, iar profesorul fructifică și culturile din care provin cursanții. Mihaela Pricope, în capitolul *Contextul actual al predării RLS pe plan național și internațional* din studiul *Aspecte interculturale în predarea și învățarea limbii române ca limbă străină*, consideră că

„relația profesorului cu studenții străini este una specială, deoarece profesorul are și calitatea de mediator intercultural, care reușește să descopere așteptările studenților, comportamentele ancorate cultural și stilurile lor de învățare” (Pricope 2021, 53).

Calitatea de mediator cultural este extrem de importantă, deoarece

„conform *Proiectului Standardelor Naționale în Educația Limbii Străine* (1996), elevii nu pot stăpâni cu adevărat o limbă nouă până când nu stăpânesc contextul cultural al limbii. Aceasta înseamnă că înțelegerea unei noi culturi este un element important în obținerea succesului în achiziția de noi limbi. În mod inerent, învățarea limbilor nu mai poate fi privită dintr-o perspectivă preponderent lingvistică; însușirea unei a doua limbi poate fi considerată ca parte a dobândirii unei alte culturi. Cunoașterea mai multor limbi va facilita capacitatea de a fi conștient de diferențele culturale și va pune bazele pentru a interacționa eficient în cadrul unei alte culturi.” (Bender 2022, 65).

Necesitatea înțelegerii culturii este esențială în procesul de învățare a unei limbi străine, iar acest factor trebuie avut în vedere de profesor încă de la începutul cursurilor. Profesorul are nevoie de strategii didactice care să integreze elementele de cultură în activitățile de predare și care sunt menite să faciliteze însușirea noii limbi.

Un răspuns la modul în care cultura „trăită” poate fi integrată la cursurile de RLS este folosirea metodei comparației, cu ajutorul căreia

„se pot dezbate probleme socioculturale din România și din țara de origine a studenților, spre exemplu, aspecte ale sistemului educațional sau ale sistemului sanitar prin comparație. În plus, studenții străini se simt valorizați în momentul în care sunt întrebați care este situația în țara lor, care sunt deosebirile și asemănările dintre sisteme.” (Pricope 2021, 56).

La cursul practic „Redactări și compoziție”, două dintre temele alese în anul universitar 2022-2023 au fost *Familia* și *Sărbători*. În cadrul temei legată de familie, studenții au avut ca sarcină descrierea unui eveniment din familie (la alegere dintre nuntă, botez, aniversarea căsătoriei, zi de naștere), iar în cadrul temei legată de sărbători au avut să descrie o sărbătoare din țara lor/ descrierea sărbătorii preferate. Acest demers a fost extins și în semestrul al doilea, când studenții străini la cursul „Texte funcționale” au învățat să redacteze scrisori de felicitare și invitații la diverse evenimente. Studenții, la începutul cursului, au avut de citit un scurt text (sub formă de dialog sau o scurtă descriere) în care au identificat anumite structuri specifice culturii românești, ca de exemplu „Casă de piatră!” sau vocabular tematic legat de sărbători, specific culturii românești. De la acest text, a pornit o sesiune de întrebări – răspunsuri legate de modul în care ei sărbătoresc aceste evenimente, dacă au anumite structuri lingvistice asemănătoare cu cele din limba română prin care își felicită familia sau prietenii și care s-a transformat într-un veritabil dialog cultural.

În afară de metoda comparației,

„o metodă importantă care ajută studenții străini să-și valorizeze propria cultură este cea a proiectului individual, prin care aceștia pot prezenta elemente culturale din țara de origine. Prezentarea culturală se poate practica dacă studenții au un nivel mediu spre avansat de cunoștințe lingvistice.” (Pricope 2021, 64).

Una dintre cerințele prin care studenții au fost evaluați a fost alcătuirea unui proiect pe care studenții l-au prezentat în fața colegilor folosind ca suport prezentarea PowerPoint. Aceștia au folosit diverse teme, de la rețete tradiționale, la prezentarea orașului în care s-au născut, prezentarea tradițiilor din țara natală, a programului zilnic etc. Acest demers a stârnit un val de interes în ceea ce privește culturile din care studenții străini fac parte și a ajutat la consolidarea relațiilor dintre aceștia. De asemenea, profesorul poate concepe diverse activități didactice bazate pe metode interactive de predare care să stimuleze dialogul intercultural. Un exemplu concret este următorul, prin folosirea jocului didactic: după predarea vocabularului legat de mâncare, profesorul poate scrie pe bilețele nume de mâncăruri specifice țărilor din care studenții provin. Fiecare student le va explica colegilor cum se prepară acel fel de mâncare, de ce ingrediente ai nevoie, dacă se prepară într-o anumită perioadă din an etc.

Jocurile didactice, mai exact jocurile de simulare, sunt metode didactice prin care studenții pot exersa vocabularul învățat la cursuri: „prin jocul de simulare se modelează gândirea, spiritul critic, ingeniozitatea și inventivitatea, aptitudinea de a face față unor

situații conflictuale” (Ilie 2014, 118). Studenții pun în practică vocabularul achiziționat prin producerea de texte, fie că vorbim de descrieri, narațiuni sau dialoguri, devenind mici actori în ultimul caz. Sfera lexicală care include mâncarea și băutura este una dintre cele mai ofertante în ceea ce privește folosirea jocurilor didactice. Se pot crea multiple situații de comunicare, dintre acestea menționez crearea unui dialog care are tema – La piață. Acest context presupune ca un student să fie vânzătorul, iar celălalt să fie cumpărătorul. Pe lângă structurile lexice folosite frecvent în manualele de limba română pe această temă: „ce doriți?”, „ce vă dau?”, „cât costă?”, profesorul poate reliefa și structuri orale precum: „ce să fie?”, „cu cât dați...?” „cât face?”, „cât e?”, evidențiind în acest fel modul de a vorbi al oamenilor care provin, în principal, din zonele rurale ale României și care fac parte din sfera profesională a lucrătorilor comerciali care vând produse în piețe sau târguri.

Instrumentele digitale sunt o resursă esențială pe care o putem folosi cu succes ca metodă alternativă pentru crearea unui proiect individual sau de grup. O aplicație pe care le-am prezentat-o studenților la cursul de „Redactări și compoziție” este StoryJumper. În această aplicație se pot construi povești sau prezenta diferite subiecte într-un mod interactiv. Pe lângă faptul că este ușor de folosit, aplicația le oferă studenților șansa de a-și folosi creativitatea prin libertatea de a utiliza imagini, fundaluri și prin faptul că permite înregistrarea audio a propriei voci. Pe lângă vocabularul specific, studenții pot auzi felul în care sunt pronunțate cuvintele, ceea ce mărește capacitatea de memorare și utilizare a acestora în dialogurile ulterioare. O altă aplicație pe care o putem utiliza este Edpuzzle. Aplicația aceasta are la bază folosirea de videoclipuri pe care le putem „tăia” dacă sunt foarte lungi sau dacă o anumită parte din conținut nu se potrivește în totalitate cu tema pe care dorim să o abordăm la cursul respectiv. În Edpuzzle poți înlocui vocea celui care vorbește în videoclip cu vocea ta, deoarece, ca și în StoryJumper, permite înregistrarea vocii. Pe parcursul videoclipului poți adăuga întrebări (itemi obiectivi cu alegere multiplă sau itemi semiobiectivi cu răspuns scurt) pentru a verifica înțelegerea textului sau atenția studenților. Pe lângă întrebări, profesorul are posibilitatea de a introduce note în care poate insera linkuri sau oferi explicații ulterioare cu privire la semnificația unor structuri sau cuvinte. La sfera lexicală – sănătate am folosit aplicația Edpuzzle având ca suport video sceneta „Doctorul și pacienta isterică”. Vocabularul tematic abundă de elemente specifice culturii și comportamentului românesc, iar în notele oferite în timpul vizionării videoclipului am inserat explicații ale structurilor colocviale: „a omorî cu zile”, „a-i crăpă capul” etc. și am folosit întrebări cu răspuns scurt pentru a vedea dacă studenții cunosc proverbe românești.

Un alt pas în integrarea culturii la cursurile de limbă din domeniul RLS este folosirea de texte scurte care să conțină, pe lângă un vocabular adecvat nivelului lingvistic de însușire a limbii române, și elemente ale „limbii-cultură”. Acest demers a fost întreprins de Elena Platon, Cristina Gogâță, Lavinia-Iunia Vasii și Anca Ursa în *România în 50 de povești: limba română ca limbă străină (RLS): texte gradate (A1-*

A2). Autoarele explică în următorul mod necesitatea alcătuirii unui corpus de texte de acest fel:

„spre deosebire de alte limbi europene, în română nu s-a manifestat până acum o inițiativă similară, cu intenția explicită de a oferi colecții de texte adaptate nivelurilor de învățare, conform CECRL, adică volume concepute în sprijinul străinilor care intenționează să-și îmbunătățească prin lectură limba română.” (Platon et al. 2021, 9).

Înainte de a exemplifica cum putem folosi acest tip de texte la cursurile de limbă, este necesară definirea conceptului de *microlimbă*, pe care Elena Platon îl definește în următorul fel:

„ca să se poată asigura succesul în comunicarea cu cel care deține un nivel scăzut de IL¹, nativii sunt nevoiți să facă anumite concesii, „coborând” nivelul LN (limba naturală) utilizate cât mai aproape de capacitatea de înțelegere a acestuia. Astfel, nativul ajunge să vehiculeze o limbă mai simplificată în comparație cu cea utilizată în comunicarea endolingvă, pe care noi am numit-o microlimbă (ML).” (Platon 2021, 362).

Folosirea microlimbii este un artificiu necesar la care recurg profesorii în timpul actului didactic la începutul procesului de predare a RLS, iar un sprijin important este folosirea unor texte care să includă noțiuni de vocabular folosite în comunicarea de zi de zi a românilor, adică *româna vorbită*:

„propunem în cele 50 de texte mai mult decât o microlimbă pură de A1-A2: utilizăm o limbă-cultură, presărată cu elemente de oralitate și structuri funcționale colocviale, care să apropie cât mai mult paragrafele de autenticitatea românei vorbită de nativi. În plus, componentele culturale se regăsesc și în paralingvistic, prin conținuturi care să-i permită cititorului o apropiere subtilă de realitățile românești.” (Platon et al. 2021, 11).

De aceea, „un profesor bun comunicator în clasa de elevi trebuie să înțeleagă realist relația dintre limbaj și semnificațiile culturale, precum și modalitățile în care cultura dă formă mesajelor transmise.” (Nedelcu 2008, 159). În predarea RLS, profesorul trebuie să integreze, după achiziționarea unui vocabular minimal, structuri care să-i facă pe studenții străini să înțeleagă modul autentic de a vorbi al românilor. Pe lângă activități didactice clasice desfășurate în sala de curs, profesorul poate organiza și activități extracurriculare cu studenți nativi din cadrul facultății care să-i ajute să-și dezvolte capacitatea de comunicare în limba română.

Una din cele 50 de povești, creată de Cristina Gogâță, este intitulată „Sarmizegetusa – dar care?”, iar nivelul lingvistic în care este încadrată aceasta este

¹ IL – Interlimbă.

A1. La cursul „Redactări și compoziție”, acest text poate fi folosit atunci dorim să predăm vocabular legat de sfera lexicală – Vacanțe. Pe lângă vocabularul tematic legat de această sferă (*cazare, hotel, pensiune, peisaj, obiectiv turistic* etc.), autoarea înserează și elemente de oralitate, structuri care aparțin stilului colocvial sau care sunt încărcate cu valoare lingvistică culturală. Acțiunea acestei povești este simplă: trei prietene decid inopinat într-o sâmbătă dimineața să meargă să viziteze Sarmizegetusa, doar că nu s-au informat suficient și în loc să ajungă la Sarmizegetusa Ulpia ajung la un alt obiectiv turistic care are aceeași denumire – Sarmizegetusa Regia. Din această cauză sunt nevoite să se cazeze într-o casă atipică și să plece a doua zi să viziteze sanctuarul. Cristina Gogâță folosește în acest text diferite structuri încărcate cu valoare culturală. În replica: „— Pe aici nu prea sunt pensiuni, *mamă*, nu vine lume multă!”, cuvântul „*mamă*” este explicat în nota de subsol în următorul mod: „*mamă* – formulă de adresare familiară folosită de femei când vorbesc cu persoane tinere”. O altă replică relevantă pentru a evidenția „limba-cultură este „— Of, Doamne, cam departe, fete singure pe drum. Nu aveți un băiat cu voi?”. Structura „nu aveți un băiat cu voi?” este explicată de autoare astfel: „multe persoane în vârstă din mediul rural consideră că e periculos sau anormal pentru fete dacă merg în excursii fără un băiat sau un bărbat cu ele”. Aceste două enunțuri pot fi înțelese de studenții străini ad litteram, dar sensul global va rămâne ascuns fără explicațiile profesorului/ unui vorbitor nativ, de aceea acest tip de texte care au în componența lor cuvinte/ structuri cu încărcătură culturală nu trebuie lăsate deoparte la cursurile de RLS. Nu trebuie omis faptul că:

„operăm mult mai frecvent cu sensuri metaforice decât cu sensuri literale, precum și asupra rolului deosebit de important pe care metafora conceptuală, expresia idiomatică, metonimia îl au în interacțiunea verbală de tip comunicativ.” (Neșu 2022, 220).

La începutul procesului de învățare a RLS, studenții străini nu vor putea descifra sensul conotativ al structurilor care vor fi interpretate pur denotativ, dar acesta este un prim pas foarte important în achiziționarea competenței culturale sau „metaforice” care

„nu doar contribuie la achiziționarea și îmbogățirea registrului lexical într-o limbă străină ci, poate și mai important, ajută la interpretarea referințelor culturale și a limbajului figurat, stabilind, prin aceasta, conexiuni între cele două culturi, proces în care actul de «negociere» la nivelul semnificațiilor între L1 și L2, alături de celelalte activități de grup, pot contribui la dezlegarea nodurilor lingvistice, semantice și comunicative ce se întâlnesc pe parcurs.” (Neșu 2022, 226-227).

O altă metodă prin care putem valorifica elementele culturii trăite la cursurile de RLS este colajul. Această metodă este interactivă și prin caracterul multimodal antrenează mai multe abilități ale studenților. De exemplu, la sfera lexicală – vacanțe, studenții pot realiza colaje cu imagini reprezentative care conțin obiective turistice importante din țara lor. În același timp, în predarea vocabularului profesorul poate

include expresii colocviale precum: „câtă frunză și iarbă”, „în creierii munților, „a muri de plictiseală”, „cu noaptea-n cap” etc.

Necesitatea integrării culturii trăite la cursurile de RLS este un aspect care, așa cum am menționat anterior, a captat atenția cercetătorilor acestui domeniu în ultima perioadă. Acest articol are ca obiectiv, pe lângă sesizarea acestei lipse, propunerea de metode care să ajute profesorii și studenții să compenseze această carență a cursurilor de limbă română ca limbă străină.

Culturile diferite care vin în contact nu trebuie privite individual, ci trebuie identificate din perspectivă semantică structurile care creează autenticitatea de a comunica a românilor. Așa cum am menționat de-a lungul acestui studiu, reiterăm ideea care sintetizează demersul nostru de cercetare: nu putem afirma că știm să vorbim o limbă străină dacă ne lipsește competența „culturală”, iar aceasta nu poate fi achiziționată decât prin expunerea la cultura „trăită” care reiese din stilul colocvial și elementele de oralitate pe care românii le folosesc în limbajul de zi cu zi.

Referințe bibliografice

- Bender, Frauke. 2022. *A Roadmap to Intercultural Proficiency. Navigating through Cultural Diversity and Inclusion*. Springer Cham Publishing (eBook).
- Budrina, Irina. 2019. *Multiculturalism: United in Diversity: A Romanian Perspective*. București: Editura Coresi.
- Gogâță, Cristina-Elena. 2022. *Învățarea limbii române ca limbă străină (RLS) în România și Italia – elemente de specificitate*, in *Predarea, receptarea și evaluarea limbii române ca limbă străină. Dinamică și varietate*. București: Editura Pro Universitaria, p. 186-199.
- Ilie, Manuela. 2014. *Didactica limbii și literaturii române*. Iași: Editura Polirom.
- Nedelcu, Anca. 2008. *Fundamentele educației interculturale: diversitate, minorități, echitate*. Iași: Editura Polirom.
- Neșu, Nicoleta. 2022. *Metafore prin care (și) predăm (Metaphors We Teach By)*, in *Predarea, receptarea și evaluarea limbii române ca limbă străină. Dinamică și varietate*. București: Editura Pro Universitaria, p. 218-227.
- Platon, Elena. 2022. *Cultura – desert sau ingredient în câmpul limbii române ca limbă străină*, in *Predarea, receptarea și evaluarea limbii române ca limbă străină. Dinamică și varietate*. București: Editura Pro Universitaria, p. 11-27.
- Platon, Elena, Gogâță, Cristina, Vasiu, Lavinia-Iunia, Ursa, Anca. 2021. *România în 50 de povești: limba română ca limbă străină (RLS): texte gradate (A1-A2)*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Platon, Elena. 2021. *România ca limbă străină (RLS): elemente de metadidactică*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
- Pricope, Mihaela, Nistor, Cristina Mihaela, Sălvan, Mirela-Sanda. 2021. *Aspecte interculturale în predarea și învățarea limbii române ca limbă străină*. București: Editura Universitară.
- Townley, Greg, Kloos, Bret, Green, Eric P., Franco, Margarita M. 2011. *Reconcilable Differences? Human Diversity, Cultural Relativity and Sense of Community*, in „Am J Community Psychol”, nr. 4, p. 69-85.